

คุณลักษณะของกิจการที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

บงกชรัตน์ เชพานุเคราะห์

บุญเข็มหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

600252525

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247876

คุณลักษณะของกิจการที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

บงกชรัตน์ เชพานุเคราะห์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
บัญชีมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

คุณลักษณะของกิจการที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

บงกชรัตน์ เชพานุเคราะห์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ
นายอรรถพงศ์ พิระเชื้อ

.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์อมรา โกไศยกานนท์

.....กรรมการ
อาจารย์ ดร. ชัยวุฒิ ตั้งสมชัย

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์อมรา โกไศยกานนท์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
อาจารย์ ดร. ชัยวุฒิ ตั้งสมชัย

30 มีนาคม 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ และความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ อมรา โกไสยกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ และอาจารย์ ดร. ชัยวุฒิ ตั้งสมชัย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมการค้นคว้าแบบอิสระ ผู้ซึ่งกรุณาสละเวลาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษาในการค้นคว้า และตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนทำให้การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายอรรถพงศ์ พิระเชื้อ ที่กรุณาสละเวลารับเป็นประธาน กรรมการ รองศาสตราจารย์ อมรา โกไสยกานนท์ และอาจารย์ ดร. ชัยวุฒิ ตั้งสมชัย ที่กรุณาร่วมเป็น กรรมการการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ และให้คำแนะนำเป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมถึงคณาจารย์ผู้ร่วมสอนในหลักสูตรบัญชี มหาบัณฑิตทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ จนผู้เขียนสามารถนำวิชาความรู้ที่ได้ ศึกษาไปประกอบการจัดทำ การค้นคว้าแบบอิสระนี้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกท่าน ที่ช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกด้วยดี ตลอดมา

ขอขอบคุณ เพื่อนร่วมรุ่นหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต รุ่นที่ 10 ทุกท่าน สำหรับ มิตรภาพและกำลังใจที่ดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และเพื่อนพี่น้องทุกคน ที่ได้ให้การ สนับสนุนและเป็นแรงผลักดันให้ผู้ศึกษามีกำลังใจ และมีความมานะอดสาหะในการศึกษาโดย ตลอดมา จนทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการค้นคว้า แบบอิสระฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางการศึกษาค้นคว้าสำหรับผู้สนใจต่อไป

บงกชรัตน์ เชพานุเคราะห์

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ คุณลักษณะของกิจการที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ
สิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมในตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผู้เขียน นางสาวบงกชรัตน์ เชพานุเคราะห์

ปริญญา บัณฑิตมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์อมรา โกไศยกานนท์	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
อาจารย์ ดร. ชัยวุฒิ ตั้งสมชัย	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

247876

การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของกิจการที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวนทั้งหมด 80 บริษัท โดยรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินและรายงานประจำปีของแต่ละบริษัท ประจำปี 2552

การศึกษานี้พบว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง โดยวัดจากดัชนีการเปิดเผยข้อมูล มีค่าสูงสุดเท่ากับ 0.620 และมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 หรือไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเลย และมีค่าเฉลี่ยของดัชนีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ที่ระดับ 0.346 ของรายการทั้งหมด ซึ่งถือว่ายังมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับค่อนข้างน้อย

247876

ผลการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเส้นตรงหลายตัวแปร ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า คุณลักษณะของกิจการที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้น มี 2 คุณลักษณะ คือ อายุการดำเนินงานของบริษัท และอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมของบริษัท โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สำหรับคุณลักษณะอื่นๆ ได้แก่ ขนาดของบริษัท โครงสร้างเงินทุน อัตราส่วนกำไรสุทธิของบริษัท อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ ประเภทผู้สอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และระบบจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 นั้น ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Independent Study Title Firm Characteristics Affecting Environmental Disclosure of Companies Listed in Industrial Sector, The Stock Exchange of Thailand

Author Ms. Bongkodrat Chepanucrau

Degree Master of Accounting

Independent Study Advisory Committee

Assoc.Prof. Amara Kosaiyakanont	Advisor
Dr. Chaiwut Tangsomchai	Co-advisor

ABSTRACT

247876

The objective of this independent study was to study firm characteristics that affected environmental disclosure of companies listed in the Industrial Sector, the Stock Exchange of Thailand. The data were collected from financial statements and annual reports of 80 companies in 2009.

This study showed that the level of environmental disclosure measured by Disclosure Index ranged from 0.00 (the minimum value) to 0.620 (the maximum value). The average value of Disclosure Index was at 0.346 which implied very low level of environmental disclosure.

Results from multiple linear regression analysis (at the significant level of 0.05) showed that the period of time since company having been listed in the Stock Exchange of Thailand together with return on asset (ROA) were directly related to environmental disclosure.

247876

In contrast, the others firm characteristics: companies size, capital structure, net profit margin, earning per share (EPS), proportion of foreign shareholders, whether the auditor was among the largest accountancy firms and whether the firm getting ISO 14000 certified did not show significant relationship towards the environmental disclosure.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดและทฤษฎี	4
การบัญชีสิ่งแวดล้อม	4
ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม	10
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน	11
การวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	12
2.2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา	21
3.1 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
3.2 วิธีการศึกษา	22
1. การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	22
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	26
3.4 สมมติฐานการศึกษา	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	33
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา	33
ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับคุณลักษณะ ของกิจการ	37
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ	47
5.1 สรุปผลการศึกษา	47
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	49
5.3 ข้อค้นพบ	53
5.4 ข้อเสนอแนะ	53
5.5 ข้อจำกัดของการศึกษา	54
5.6 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป	55
บรรณานุกรม	56
ภาคผนวก	59
ภาคผนวก ก รายชื่อบริษัทจดทะเบียนกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	60
ภาคผนวก ข กระดาษทำการสำหรับศึกษาคุณลักษณะของกิจการที่มี ผลกระทบต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและผลการดำเนินงาน	63 64
ส่วนที่ 2 ข้อมูลการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	65
ภาคผนวก ค ผลการรวบรวมข้อมูลคุณลักษณะของกิจการและการเปิดเผย ข้อมูลของบริษัท	66
ภาคผนวก ง การทดสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ	74
ประวัติผู้เขียน	79

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 แสดงรายการตัวแปรและวิธีการวัดของผู้ทำการศึกษาในอดีต	14
3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	22
3.2 สรุปวิธีที่ใช้ในการวัดค่าของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา	23
3.3 แสดงรายการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของผู้ทำการศึกษาในอดีต	24
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	34
4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบริษัทจำแนกตามตัวแปรในการศึกษา	35
4.3 แสดงการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	38
4.4 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระโดยใช้ค่า Variance Inflation Factor และ Tolerance	40
4.5 แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของกิจการที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลกับระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	41
4.6 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของกิจการกับระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	42
4.7 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานตัวแปรแต่ละคุณลักษณะ	44
5.1 แสดงการเปรียบเทียบผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของกิจการกับระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	52

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
3.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	32